

врівноваженого рухливого типу (100%). Дещо нижчі вони у тварин сильного врівноваженого інертного типу (79,17%) і сильного неврівноваженого типу (66,67%). Найменшою силою, врівноваженістю та рухливістю нервових процесів володіють свині слабого типу (27,08%).

Таким чином, методика проф. В.В. Науменка є досить точною і об'єктивною, вона базується на значній кількості класичних тестів «Великого» і «малого» стандартів випробування вищої нервової діяльності. Недоліком цієї методики є необхідність спеціального устаткування і приладів, а також значна тривалість (1,5–2 місяці) здійснення, що є неприйнятним в сучасній інтенсивній технології свинарства. Саме тому для експрес-оцінки типологічних особливостей вищої нервової діяльності у свиней за умов промислового утримання ефективним є використання нової методики, що дозволяє встановити тип ВНД без використання спеціальних приміщень та обладнання за 5 діб.

УДК 636.22/.28.082.453.5:591.463.1

Власюк О. М., студент II курсу магістратури спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Науковий керівник – Димчук А. В., кандидат с.-г. наук, доцент,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВИКОРИСТАННЯ СЕКСОВАНОЇ СПЕРМИ У СКОТАРСТВІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

В останні роки новим біотехнологічним методом, який дедалі ширше використовується в світі, є штучне осіменіння корів і телиць так званою сексованою спермою. Основним методом відтворення тварин в Україні і за кордоном є штучне осіменіння, яке набуло значного поширення у зв'язку з розробкою методу заморожування та довготривалого зберігання сперми у рідкому азоті.

Коли ми говоримо про активний розвиток генетики, перше, що спадає на думку – застосування сексованої сперми та її популяризація серед фермерських господарств. Власники тварин мають знати про можливість отримати додану вартість, використовуючи сексовану сперму.

Міжнародні стандарти щодо такого виду спермопродукції гарантують не менше ніж 90% телиць у приплоді. Активність сперми після розморожування дуже висока – понад 5 балів. Хоча в одній спермодозі міститься 2,1 млн спермій, ефективність її використання є надзвичайно високою. Цьому сприяє спеціально розроблений молочний розчинник, який підвищує життєздатність спермій у статевих шляхах самки.

В Україні застосування такої сперми у скотарстві викликало значний інтерес практиків. Починаючи з 2005 року в країні реалізується сексована сперма кращих світових виробників: Semex (Канада), COGENT, (Англія); ABS, (США) та інші. Залежно від якості бугаїв і ознак, що включені в його оцінку, вартість однієї дози складає 25–350\$. На даний час попит на неї стає дедалі більшим на тлі зростання зацікавленості фермерів у результатах цієї технології з метою якісного

управління процесом відтворення стада. У скотарстві сортують сперму бугаїв різних порід. В Україні наразі найбільш широко використовують сексовану сперму голштинських бугаїв червоно-рябої і чорно-рябої масті. Комерційне застосування сексованої сперми базується на використанні її для осіменіння телиць. Зазвичай телиці мають вищий ступінь запліднюваності, аніж корови, і відповідно використання такої сперми для телиць означає більший рівень прибутковості та окупності інвестицій у молочний бізнес.

Основні переваги при використанні сексованої сперми:

- господарства які займаються розведенням молочної худоби, можуть із високою точністю прогнозувати отримання теличок, підвищуючи тим самим рівень управління стадом;
- використання сексованої сперми в стадах України сприятиме підвищенню рівня молочної продуктивності за значно коротший період часу;
- можливість нарощувати поголів'я за рахунок власного ремонту стада без завезення телиць та нетелей з інших господарств та країн, що є актуально нині з огляду на високу потребу в ремонті дійного поголів'я в Україні;
- не менш важлива біобезпека господарств. Купуючи нових нетелей, є ризик заразити своє стадо різними інфекційними хворобами;
- використання сперми, розділеної за статтю, є важливою перевагою під час управління відтворенням стада, полегшуючи проблему важких отелів, оскільки телички мають меншу живу масу порівняно з бугайцями;
- оскільки ринкова ціна теличок вища порівняно з бугайцями, то отримання потомків запланованої статі є додатковим джерелом прибутку.

Недоліки при використанні сексованої сперми:

- висока вартість сексованої спермодози;
- існує вірогідність отримання потомків незапланованої статі, незважаючи на високу точність методу;
- через низьку концентрацію сперми і можливий негативний вплив сортування запліднювальна здатність сперми нижча у порівнянні зі звичайною. В стадах відсоток запліднюваності в телиць зазвичай складає 60-65%, а при осіменінні сексованою спермою потрібно очікувати 35-45%.

Сексовану сперму можна використовувати лише на фермах, де працює досконала програма вирощування молодняку й годівлі та налагоджено професійний менеджмент стада. Тільки за таких умов використання сексованої сперми може бути економічно вигідним. Не слід використовувати для осіменіння корів, а також телиць і корів, які стануть донорами ембріонів.

Таким чином, використання сексованої сперми є технологією сьогодення, за допомогою якої цілком можливе не тільки отримання нащадків запланованої статі, але й якісно краще управління стадом щодо його відтворення та ремонту, а також отримання додаткового прибутку.